

Riktlinjer för biståndshandläggning enligt socialtjänstlagen inom vård och omsorg i Askersund kommun

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
Syfte med riktlinjen	4
Hur ska riktlinjen användas?.....	4
Lagstiftning.....	4
Skälig levnadsnivå	4
Behov kan tillgodoses på annat sätt.....	5
Det egna ansvaret	5
Välfärdsteknik	5
Samtycke	6
Våld i nära relationer, misstanke om barn som far illa	6
Lex Sarah	6
2. Kommunens ansvar för medborgare	7
Myndighetsutövning och ansvarsfördelning mellan kommuner enligt SoL	7
Akuta situationer	7
Oklart vem som är ansvarig.....	8
I vissa fall ska vistelsekommunen bistå bosättningskommunen	8
Vid utförande av insatser till personer bosatta i annan kommun.....	8
Asylsökande	8
EU/EES-medborgare	9
Familjemedlemmar till EU/EES-medborgare.....	9
Akut nödsituation	9
3. Myndighetsutövning - utreda, fatta beslut och följa upp enligt SoL	9
Aktualisering och ansökan	10
Ställföreträdare	10
Utreda och bedöma.....	10
Kartlägga och analysera	10
Bedöma behov och egna resurser	11
Makar, familjer och andra som delar hushållsgemenskap	11
Individens behov i centrum (IBIC)	11
Beslut	12
Bifall	12
Avslag.....	13
Överklagande	13
Återkallelseförbehåll och tidsbegränsning i beslut	13
Uppföljning av beslut	13
Samordnad individuell plan, SIP	14

4. Bistånd avseende ordinärt boende.....	14
Hemtjänst.....	14
Förenklad biståndshandläggning.....	15
Egenvård	15
Omvårdnadsinsatser	16
Serviceinsatser	18
6. Dagverksamhet.....	22
7. Bistånd avseende korttidsvård.....	22
8. Bistånd avseende särskilt boende med somatisk- och demensinriktning	23

1. Inledning

Den här riktlinjen rör myndighetsutövningen som fattar beslut enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Riktlinjen ska ses som en tolkning av vad socialnämnden anser är skälig levnadsnivå i Askersunds kommun. Riktlinjerna omfattar hemtjänst, dagverksamhet, korttidsvård samt särskilt boende.

Syfte med riktlinjen

Syftet med riktlinjen är att vägleda och bidra till

1. en rättssäker handläggning
2. kunskap om gällande regelverk kring vård och omsorg till personer som behöver stöd och service
3. god samverkan mellan socialnämndens verksamheter, legala företrädare och närstående
4. god samverkan inom kommunen och med andra aktörer som är aktuella för personen som har stöd

Hur ska riktlinjen användas?

En riktlinje anger en riktning och en ram och förtydligar lagstiftningen. Den beskriver det som gäller i vanliga situationer. En riktlinje ska syfta till att skapa samsyn om utredning, beslut och uppföljning av insatser för både kommuninvånarna, den som tar emot stöd, anhöriga, myndighetsutövningen och socialnämndens utförare. Den ska dessutom bidra till en jämn kvalitet i verksamheten. Lagstiftning, rättspraxis och riktlinjen kan behöva kompletteras med ytterligare rutiner, överenskomna arbetssätt samt informationsmaterial. I förvaltningens ledningssystem ska det finnas styrande dokument som kompletterar denna.

Beslut om insatser enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt SoL-beslut för personer som tillhör socialpsykiatrins målgrupp beskrivs inte i dessa riktlinjer. Beslut om insatser efter delegation och instruktion med stöd av hälso- och sjukvårdslagen (HSL) beskrivs inte heller i dessa riktlinjer.

Lagstiftning

Myndighetsutövningen regleras i flera lagar, såsom förvaltningslagen (FvL), offentlighet- och sekretesslagen (OSL) och socialtjänstlagen (SoL).

Dessa riktlinjer utgår från socialtjänstlagen och förhåller sig till aktuell rättspraxis, förarbeten till gällande lagar samt föreskrifter från Socialstyrelsen. Riktlinjerna är vägledande och en helhetsbedömning av den enskildes totala situation måste alltid göras i varje enskilt fall. Ytterst är det alltid den enskildes behov av stöd och hjälp som är avgörande vid beslut om insats. Det finns inte några begränsningar för vilka typer av insatser som den enskilde kan ansöka om. Oavsett vad ansökan om bistånd gäller ska rätten till bistånd alltid prövas.

Skälig levnadsnivå

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Det innebär inte bara en nivåbestämning utan även vilken form av insats och stödform som kan vara aktuell. Begreppet skälig levnadsnivå saknar en exakt definition i förarbetena till lagstiftningen

vilket gör att begreppet måste bedömas utifrån den tid och de förhållanden som den sökande befinner sig i. Således ankommer det socialnämnden i Askersunds kommun att fastställa vilken levnadsnivå som anses vara skälig. Vid bedömning av vad som anses vara skälig levnadsnivå kan biståndshandläggare använda sig utav rättspraxis, riktlinje samt gemensamma samråd för att göra sin bedömning.

Enligt propositionen till socialtjänstlagen gällande bedömning av vilken insats som kan komma i fråga och vad som är skäligt måste en sammanvägning göras av olika omständigheter såsom den önskade insatsens lämplighet som sådan, kostnaderna för den önskade insatsen i jämförelse med andra insatser samt den enskildes önskemål. Det kan inte finnas en obegränsad frihet för den enskilde att välja sociala tjänster oberoende av kostnad. (1 Prop. 00/01:80, sid 91 RÅ 1986 ref 175)

Behov kan tillgodoses på annat sätt

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Vid varje ansökan om bistånd ska biståndshandläggare utreda om behovet kan tillgodoses på annat sätt. Finns det andra sätt att tillgodose behovet ska dessa i första hand prövas och ansökan avslås.

Det egna ansvaret

Socialtjänsten får aldrig ta över ansvaret från den enskilde, utan arbetet ska inriktas på att den enskilde i möjligaste mån behåller ansvaret eller tar tillbaka ansvaret för den egna situationen. Insatserna syftar till att stärka den enskildes förmåga till ett självständigt liv. Till socialtjänstens uppgifter hör dock att på olika sätt försöka motivera den enskilde att ta emot stöd eller en insats. Insatsen ska anpassas till den enskildes aktuella förutsättningar och behov. Det är även väsentligt att ur ett helhetsperspektiv beakta ekonomisk hushållning för kommunen.

Välfärdsteknik

Välfärdsteknik definieras som ”digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för en person som har eller löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning” (Socialstyrelsens termbank 2015, <http://termbank.socialstyrelsen.se/>.)

Välfärdsteknik kan till exempel vara smart teknik för kontakt med anhöriga, larm och sensorer, eller enkla robotar samt surfplattor som kan användas vid digitala inköp av dagligvaror. Exakt vilken form av välfärdsteknik som finns att tillgå, kan variera över tid vartefter nya tekniska lösningar implementeras. Myndighetsutövningen ska hålla sig uppdaterad om vilken form av välfärdsteknik som nämnden kan erbjuda som ett förstahandsalternativ för att tillgodose den enskildes behov. Myndighetsutövningen behöver också vara uppmärksam på vilka åtgärder som kan kräva den enskildes samtycke, den enskilde ska också få information om att insatser med hjälp av välfärdsteknik är frivillig. När den enskilde ansöker om insatser görs en individuell prövning. Om det finns tillgänglig välfärdsteknik som tillgodoser behovet ska den enskilde få information om tekniken och dess syfte. Välfärdsteknik kan i vissa fall helt eller delvis ersätta fysiska besök för att öka den enskildes trygghet, integritet och självständighet. Det är den enskildes behov som ska avgöra om en insats utförs genom välfärdsteknik

Samtycke

Samverkan utifrån personens individuella behov kan behövas mellan medarbetare inom förvaltningen, Region Örebro Län eller andra myndigheter. För att få lämna ut information eller inhämta information om enskilda som är i behov av vård och omsorg behövs ett samtycke. I vilket syfte ett samtycke har inhämtas ska dokumenteras, dessutom ska det framgå

- vilka andra myndigheter som får kontaktas
- om och eventuellt när närstående får kontaktas
- vilka sakkunniga och referenspersoner som får kontaktas
- när samtycket har lämnats och hur länge det gäller

En informationsskyldighet finns mellan kommunens medarbetare inom olika verksamheter, till exempel mellan hemsjukvård, myndighetsutövning och verkställighet.

Informationsskyldigheten ska ske för att alla parter ska kunna ge det stöd, den vård och omsorg den enskilde har rätt till, förutsatt att den enskilde givit sitt samtycke.

Våld i nära relationer, misstanke om barn som far illa

Våld i nära relationer kan handla om våld som är

- psykiskt
- fysiskt
- sexuellt
- materiellt
- ekonomiskt

Socialnämnden ansvarar för stöd och insatser till personer som utsätts för våld i nära relationer. Ett samarbete är viktigt inom socialnämndens verksamheter. Äldre kvinnor, kvinnor med funktionsnedsättning och barn med funktionsnedsättning är extra utsatta grupper för våld i nära relationer. Förvaltningen ska uppmärksamma, stödja och vägleda enskilda personer i att få stöd och hjälp, om den enskilde samtycker, när man misstänker att det förekommer våld.

I verksamheter där barn deltar ska genast en anmälan till socialtjänsten göras om verksamheten eller myndighetsutövningen får kännedom om eller misstänker att barn far illa. När ett beslut kan påverka barn ska myndighetsutövningen dokumentera hur barnperspektivet beaktats.

Lex Sarah

För att förbättra kvaliteten inom verksamheter som avser insatser enligt SoL finns en lagstadgad skyldighet för alla som arbetar inom området - oavsett om det rör utförandet eller utredning och beslutsfattande - att uppmärksamma sin verksamhet på brister som medför att den enskilde utsätts för ett missförhållande eller riskerar att utsättas för ett missförhållande (SOSFS 2011:5). Ett missförhållande eller påtaglig risk för missförhållande ska avhjälpas och utredas i syfte att hitta brister i verksamheten och rätta till dem så att missförhållanden inte uppstår. Om missförhållandet är allvarligt ska händelsen även anmälas till IVO.

Exempel på händelser i myndighetsutövningen som utgör missförhållanden kan vara:

- att barns rätt inte tillvaratas genom bristande information och bristande möjligheter för barnet att framföra sina åsikter
- att den enskildes ansökan hanteras felaktigt (till exempel genom att den inte tas emot, inte utreds eller inte avslutas med ett beslut)
- felaktig handläggning (till exempel genom oskäligt lång handläggningstid, bristande kommunikering enligt 25 § förvaltningslagen (2017:900) (FL) eller att den enskilde inte får skriftligt beslut om avslag eller att gynnande beslut ändras på ett otillåtet sätt)
- bristande integritetsskydd för personuppgifter eller felaktig/bristande hantering av reglerna om sekretess och tystnadsplikt
- brister i bemötande

Den lagstadgade skyldigheten att anmäla brister innebär att den tjänsteman som noterar ett missförhållande - även om tjänstemannen själv inte varit involverad i själva händelsen ska rapportera denna inom verksamheten.

2. Kommunens ansvar för medborgare

Myndighetsutövning och ansvarsfördelning mellan kommuner enligt SoL

För de flesta personer är bosättnings- och vistelsekommunen en och samma kommun. Bosättningskommunen ansvarar för stöd- och hjälpinsatser till den enskilde oavsett om den enskilde vistas i bosättningskommunen eller tillfälligt i en annan kommun. Ansvaret omfattar att utreda behov, besluta, verkställa och finansiera de stöd och hjälpinsatser som den enskilde behöver. Detta ansvar gäller även om behovet av bistånd endast föreligger när den enskilde vistas i vistelsekommunen.

Den enskilde avgör själv vilken kommun som är bosättningskommun när

- den enskilde har en starkare anknytning till en annan kommun än den kommun som den enskilde är stadigvarande bosatt i
- den enskilde saknar stadigvarande bostad, oavsett om den är folkbokförd där eller inte.

En vistelse i en annan kommun kan leda till att bosättningskommunen ändras, beroende på den enskildes avsikter. En kommun som anser att ett ärende ska flyttas över ska begära det hos den andra kommunen. Ärendet flyttas då över om den enskilde har starkast anknytning till den andra kommunen och det med hänsyn till den enskildes önskemål, hjälpbehovets varaktighet och omständigheterna i övrigt framstår som lämpligt. En begäran ska vara skriftlig. Den andra kommunen ska skriftligen och utan dröjsmål meddela sin inställning.

Akuta situationer

Situationer kan uppstå oväntat och oförutsett och då har vistelsekommunen ansvar för utredning, beslut, verkställighet och kostnader för de insatser som behövs omedelbart. Praxis har utvecklats för hur akuta situationer bör tolkas. Vilka insatser som kan komma i fråga beror på förhållandena i det enskilda fallet.

Oklart vem som är ansvarig

Om det är oklart vilken kommun som är ansvarig för den enskilde är det alltid vistelsekommunen som ansvarar för stöd- och hjälpinsatser. Det kan handla både om akuta insatser och om andra insatser. Först när det är klarlagt att en annan kommun har ansvar, begränsas vistelsekommunens ansvar.

I vissa fall ska vistelsekommunen bistå bosättningskommunen

När personer till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom behöver tillfälligt insatser i en annan kommun än bosättningskommunen, ska vistelsekommunen bistå bosättningskommunen med utredning och att verkställa beslut vid begäran. Verkställighet gäller upp till sex månader. Över sex månader är det bosättningskommunen som ansvarar för det.

I de flesta fall kan den enskilde ta med sitt beslut och den kostnad som det innebär till vistelsekommunen. Någon möjlighet att överklaga beslutet finns då inte. När den enskilde kan behöva delvis annat stöd i en annan omgivning och miljö, som till exempel i sommarstugan, ska vistelsekommunen bistå med utredning när bosättningskommunen begär det. Vistelsekommunen ska verkställa ett beslut om bosättningskommunen begär det.

När bosättningskommunen har begärt verkställighet enligt ovan ska bosättningskommunen ersätta vistelsekommunen för verkställighetskostnaderna. Ersättningen ska betalas enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar för motsvarande insatser.

Vid utförande av insatser till personer bosatta i annan kommun

När nämndens verksamheter utför planerade insatser tillfälligt till personer som är bosatta i en annan kommun ansvarar utföraren för att lämna underlag på utförda timmar för fakturering till ansvarig administratör inom förvaltningen.

Asylsökande

Migrationsverket har det övergripande ansvaret för mottagandet av asylsökande. I lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) finns regler om bland annat bistånd till denna grupp. Asylsökande har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL för förmåner av motsvarande karaktär, det vill säga förmåner som motsvarar det bistånd som en asylsökande har rätt till enligt LMA.

Det bistånd som lämnas enligt LMA består av logi samt ekonomisk ersättning i form av bostadsersättning, dagersättning och särskilt bidrag. Asylsökande som inte själva ordnar med bostad har rätt till logi på en förläggning. Migrationsverket är ansvarig för bistånd i form av logi, men vad som omfattas av begreppet är inte helt tydligt. I förarbetena till lagen finns stöd för att Migrationsverket ansvarar för att de asylsökande som inte kan ordna bostad på egen hand tas emot på förläggning och i övrigt får det mottagande som erfordras för att tillgodose de särskilda behov som kan finnas. De asylsökande som valt att bo i ett eget boende kan i stället välja att bo på ett asylboende och där få sina behov tillgodosedda. Personer som omfattas av denna lag hänvisas därför till den anläggning där personen är inskriven. Vill personen ändå ansöka om bistånd av motsvarande karaktär enligt 4 kap. 1 § SoL ska ansökan prövas och avslås. Kommunens yttersta ansvar enligt 2 kap. 1 § SoL gäller även personer som omfattas av LMA.

EU/EES-medborgare

Rätten till likabehandling innebär att EU/EES-medborgare som bedöms ha uppehållsrätt i Sverige har rätt till socialt bistånd och andra sociala förmåner på samma villkor som svenska medborgare. EU/EES-medborgare har uppehållsrätt i Sverige de första tre månaderna. Efter tre månader finns möjlighet till fortsatt uppehållsrätt om personen uppfyller något av villkoren för uppehållsrätt. Till skillnad från uppehållstillstånd prövas inte uppehållsrätt, utan det gäller så länge ett villkor är uppfyllt.

EU/EES-medborgare delas in i ekonomiskt aktiva och ekonomiskt icke-aktiva. Företagare, arbetstagare och arbetssökande som aktivt söker arbete och anses ha en verklig möjlighet att få en anställning i Sverige räknas som ekonomiskt aktiva. Som ekonomiskt icke-aktiva räknas exempelvis studenter och pensionärer. De har uppehållsrätt om de har en heltäckande sjukförsäkring och medel för sin och sina familjemedlemmars försörjning.

Familjemedlemmar till EU/EES-medborgare

Om en EU/EES-medborgare har uppehållsrätt gäller uppehållsrätten även för make, sambo, barn under 21 år samt vissa andra familjemedlemmar och släktingar som är beroende av EU/EES-medborgaren för sin försörjning eller för annan hjälp.

Den som har uppehållsrätt har rätt att få sin ansökan om bistånd prövad under samma förutsättningar som gäller för svenska medborgare. Kommunens ansvar är olika långtgående beroende på om kommunen är att anse som den sökandes bosättningskommun eller enbart vistelsekommun.

Akut nödsituation

Personer som inte bedöms ha hemvist i en kommun där de tillfälligt vistas har bara rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation som inte går att lösa på annat sätt. Vad som är nödvändigt stöd för att avhjälpa en akut nödsituation måste socialtjänsten bedöma i varje enskilt fall.

3. Myndighetsutövning - utreda, fatta beslut och följa upp enligt SoL

Sammantaget utgör följande grund för myndighetsutövningens ansvarsområde

- Gällande lagstiftning
- Socialstyrelsens handbok "Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten"
- IBIC och bedömningsinstrumentet

Handlägningsprocessen ser ut enligt följande:

Alla insatser enligt SoL är frivilliga och ska ge en skälig levnadsnivå, det är den yttersta garantin för kommuninvånarna. Den här riktlinjen fastställer vad socialnämnden anser vara skäligt, vilket är ett uttryck för kvaliteten i insatsen och vilken ambitionsnivå som kan vara rimlig i varje enskilt fall. Insatserna ska leda till en successiv utveckling mot att klara mer och mer självständigt utifrån den enskildes förutsättningar.

På kvällar, nätter och helger kan tjänstgörande sjuksköterska tillfälligt sätta in stöd, som myndighetsutövningen utreder och fattar beslut om så snart det blir vardag.

Aktualisering och ansökan

Ett ärende enligt SoL kan aktualiseras genom en förfrågan, ansökan, anmälan eller på annat sätt. Det är bara den enskilde eller den legala företrädaren som kan göra ansökan. Myndighetsutövningen har delegation från socialnämnd för att handlägga ärenden enligt SoL. Det finns inga begränsningar om vad den enskilde kan ansöka om. Ibland är det svårt för den enskilde att precisera en ansökan. Handläggaren är då behjälplig med att förtydliga en ansökan utifrån den enskildes önskemål.

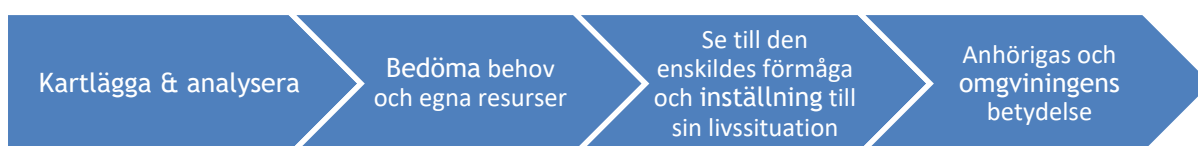
Med anmälan avses att en kontakt tas från annan än den enskilde om att ett behov av hjälp eventuellt föreligger. Därefter tar handläggaren kontakt med den enskilde som anmälan gäller för att erbjuda möjlighet att ansöka om hjälp.

Ställföreträdare

Om den enskilde på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller något liknande förhållande inte längre har förmåga att ta hand om sina angelägenheter kan en ställföreträdare ansöka om bistånd åt den enskilde. En ställföreträdare kan vara en person med fullmakt, framtidsfullmakt, alternativt en behörig anhörig. Ställföreträdarens behörighet inträder först när den enskilde inte längre har förmåga att ta hand om sina angelägenheter. Om den enskilde inte har utfärdat någon framtidsfullmakt eller vid de fall det saknas behöriga anhöriga kan den enskilde vara i behov av en ställföreträdare i form av god man eller förvaltare. Socialnämnden har en skyldighet att anmäla till överförmyndaren om den finner att god man eller förvaltare bör förordnas för någon. (Lag 2017:310 om framtidsfullmakter, Lag 1949:381 kap 17 FB samt 11 kap 4 § FB)

Utreda och bedöma

Utredningsprocessen består av att:

Kartlägga och analysera

Underlag till utredning om bistånd enligt SoL ska i första hand inhämtas via säkert digitalt möte med den enskilde. Underlag till utredningen kan även inhämtas genom ett personligt besök hemma hos den enskilde eller på annat sätt. Handläggaren identifierar behov genom kartläggning och informerande samtal med den enskilde vid utredning i förhållande till ansökans omfattning. Utredningen sker utifrån ICFs livsområden där den enskildes behov, resurser och mål dokumenteras strukturerat. Omgivningsfaktorer, eller miljön där den enskilde befinner sig kan vara underlättande eller hindrande.

Vid behov, och efter samtycke från den enskilde kan även underlag till utredningen inhämtas från andra, exempelvis personer i den enskildes närhet eller andra professioner både internt och externt.

Bedöma behov och egna resurser

Handläggaren ska göra en bedömning av den enskildes behov. Bedömningen innefattar de identifierade behov som finns samt om dessa behov kan tillgodoses genom den enskilde själv, eller på annat sätt. På annat sätt och egna resurser kan innebära att den enskilde klarar dessa behov självständigt med hjälp av hjälpmedel, med stöd från annan eller via samhällets ordinarie utbud. Därför behöver handläggaren också se till omgivningsfaktorer, såsom var den enskilde bor och vilket utbud som finns i närområdet.

Biståndet ska motsvara det mål som den enskilde vill uppnå. När det finns likvärdiga insatser att tillgå ska det billigaste alternativet väljas.

Det är först efter en sammanvägd individuell bedömning av behovet, de egna resurserna och omständigheterna i övrigt som handläggaren kan konstatera om den enskilde har rätt till bistånd eller inte. I bedömningen tar handläggaren ställning till vad som kan anses skäligt att besluta om utifrån de uppgifter som framkommit i utredningen om den enskilde.

Handläggaren är skyldig att underrätta den enskilde när uppgifter tillförts utredningen av någon annan än den som är part. Den enskilde ska få möjlighet att yttra sig över uppgifterna. För handläggaren blir det också en möjlighet att kontrollera att utredningsmaterialet innehåller korrekta och fullständiga uppgifter. I bedömningen ska handläggaren ha ett helhetsperspektiv på den enskildes situation. Handläggaren kan vid behov referera till domar som innehåller jämförbara bedömningar.

Den enskilde kan få insatser enligt SoL oavsett var personen bor, det kan vara i husvagn eller på vandrarhem. Den enskilde kan även få insatser i sommarstugan eller hos närstående i Askersunds kommun eller i en annan kommun vid tillfällig vistelse.

Makar, familjer och andra som delar hushållsgemenskap

Någon omsorgsplikt finns inte inskriven i äktenskapsbalken och varje anhörig avgör själv i vilken omfattning denne vill hjälpa till med personliga omvårdnadssysslor såsom personlig hygien, toalettbestyr och matning. Anhörigvård är ett frivilligt åtagande. En kommun kan därför inte avslå en ansökan om exempelvis hemtjänstinsatser i form av personlig vård med hänvisning till att den anhöriga kan tillgodose omvårdnadsbehovet.

Sammanboende har ett gemensamt ansvar för de praktiska sysslorna i hemmet. Hushållets totala situation avgör hur mycket stöd de kan få. En ansökan om bistånd med serviceinsatser som tvätt, inköp och städning kan därför avslås med hänvisning till att en i hushållet kan utföra sysslorna. Om båda ansöker och bedöms ha behov av stöd och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt kan personerna få var sitt beslut.

Individens behov i centrum (IBIC)

Insatserna enligt SoL ska utgå från den enskildes behov av stöd. Inom myndighetsutövningen används det nationella arbetssättet IBIC för att beskriva resurser, behov och mål för personer med behov av stöd i det dagliga livet. Metoden är strukturerad och systematisk och bidrar till ökad rättssäkerhet samt likvärdig hantering av ansökan,

utredning, planering och uppföljning. Behoven beskrivs utifrån International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) livsområden.

Vid utredningen ska handläggaren alltid fråga den enskilde om målet med biståndet och vid behov hjälpa till att utforma mål. Målet med biståndet ska alltid beskrivas så att det är möjligt att följa upp.

När myndighetsutövningen utreder en ansökan om stöd och hjälp görs detta utifrån den enskildes behov inom IBIC:s nio livsområden:

- Lärande och tillämpa kunskap
- Allmänna uppgifter och krav
- Kommunikation
- Förflyttning
- Personlig vård
- Hemliv
- Mellanmänskliga interaktioner och relationer
- Utbildning, arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv
- Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv
- Känsla av trygghet (kroppsfunktion)
- Personligt stöd från person som vårdar eller stödjer en närstående (omgivningsfaktor)

Beslut

Bifall

Beslut om vilken insats som ska tillgodose behovet sker alltid utifrån den enskildes sammantagna situation och mål. Av beslutet ska det framgå vad den enskilde ska få för stöd.

Beslutets långvarighet och utformning ska avspegla de resurser den enskilde har samt den möjliga utvecklingspotential mot ökad självständighet som finns.

Av beslutet ska det framgå vad som har beslutats samt enligt vilket lagrum beslutet är fattat, det ska innehålla en beslutsmotivering för att den enskilde bättre ska kunna förstå varför ett visst beslut är fattat. Ett återkallelseförbehåll ska alltid finnas med i beslutet. Utredningen tillsammans med beslut ska i sin helhet alltid kommuniceras med den enskilde.

Den enskilde underrättas skriftligt om beslutet efter menprövning, oavsett om den enskilde begär det eller inte. Myndighetsutövningen överväger om det finns fler parter som ska underrättas, vilket kan vara aktuellt om beslutet rör barn.

Beslut som inte verkställs inom tre månader på grund av att den enskilde inte tar emot stödet följs upp, omprövas eller avslutas. Innan uppföljningen ska verksamheten redogöra för hur det motiverande arbetet utförts av utföraren och ställning tas till när det är lämpligt för uppföljning. Den enskilde får göra en ny ansökan när det är aktuellt om insatsen avslutas.

Avslag

Ett avslag eller delavslag på en ansökan ska alltid motiveras. Om skäl till avslag är att behov kan tillgodoses på annat sätt ska det framgå vad annat sätt innebär. Vid avslag ska det framgå var och när den enskilde kan överklaga beslutet. Besvärshänvisning bifogas alltid.

Överklagande

Den enskilde har rätt att hos förvaltningsrätten överklaga beslut som inte innebär fullt bifall. Förvaltningsrätten kan efter prövning ändra beslutet om den anser att kommunen har gjort en felaktig bedömning. Myndighetsutövningen har skyldighet att informera om och vara behjälplig med överklagandet.

Myndighetsutövningen prövar om överklagandet inkommit i rätt tid och tar därefter ställning till de uppgifter som överklagan innehåller. Överklagandet ska komma in till myndighetsutövningen inom tre veckor från den dag den enskilde fick del av beslutet. Om överklagande inkommer för sent ska det avvisas genom ett överklagningsbart beslut.

Om överklagan inte har tillförts någon ny information som bedöms förändra beslutet skickar handläggaren skyndsamt överklagan, utredning och handläggarens yttrande till Förvaltningsrätten för handläggning. Om överklagan har tillförts ny information som ändrar bedömningen gör handläggaren en omprövning och fattar nytt beslut. Därefter skickar handläggaren det nya beslutet, det ursprungliga beslutet, överklagan och handläggarens yttrande till överinstansen för handläggning.

Återkallelseförbehåll och tidsbegränsning i beslut

Samtliga beslut förses med ett återkallelseförbehåll vilket innebär att beslutet kan ändras om behovet väsentligen ändras eller om andra omständigheter framkommer som påverkar grunden för beslutet.

Handläggaren bedömer om den enskildes behov förväntas vara långvarigt eller övergående och bestämmer huruvida beslutet ska gälla tillsvidare eller vara tidsbegränsat. Enligt Socialstyrelsens *Handbok för handläggning och dokumentation inom socialtjänsten* anses det vara lämpligt att tidsbegränsa beslut om sådana insatser där det kan förutses att den enskildes behov av insatsen varierar över tiden. Beslut om bifall av insatserna natthjälp, tillsyn, växelvård och korttidsvård ska alltid vara tidsbegränsade. Det är mindre lämpligt med tidsbegränsning för andra former av insatser, exempelvis beslut om vård- och omsorgsboende.

- Handläggaren avgör, utifrån omständigheterna i det enskilda fallet, om beslutet bör ha en tidsbegränsning. Det innebär att beslutet ibland har en tidsbegränsning och ibland inte har en tidsbegränsning.
- Biståndsbeslut ska följas upp innan de upphör att gälla.
- En enskild med pågående hemtjänstinsatser i bostaden och som - efter ansökan och beslut - erbjuds särskilt boende, behåller de pågående insatserna som längst fram till och med inflyttningsdatum, enligt hyreskontrakt.

Uppföljning av beslut

Beslut ska följas upp för att få fram ett underlag för bedömning om behovet är förändrat, och om insatsen ska fortsätta, förändras eller avslutas. Myndighetsutövningen har ansvar

för att följa upp hur beviljade insatser utförs - att insatserna tillgodoser den enskildes behov av stöd, att verkställigheten sker i enlighet med beslutet och med hänsyn till den enskildes medinflytande samt är av god kvalitet. Viktiga underlag vid uppföljningen är det tidigare beslutet, utförarens journalanteckningar och genomförandeplanen. Beslut om insatser som pågår under längre tid följs upp minst en gång per år. Första gången ett beslut verkställs eller då annan information inkommit, exempelvis att behoven förändrats, att något särskilt har hänt eller genom klagomål från den enskilde, kan anledning finnas att följa upp beslutet tidigare.

Samordnad individuell plan, SIP

Bedömning av en persons behov kräver ofta att flera professioner, såväl inom som utanför den kommunala organisationen, samverkar. I de fall det är relevant ska myndighetsutövningen inhämta uppgifter från andra, efter att samtycke inhämtats från den enskilde. Myndighetsutövningen ska vid behov initiera till en samordnad individuell plan (SIP)

Lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutenvården reglerar när ett SIP-möte ska genomföras i samband med att den enskilde vårdats inom slutenvården. När en person har behov av insatser både från socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska kommunen tillsammans med Region Örebro län upprätta en samordnad individuell plan. SIP-mötet ska genomföras av representanter för de enheter som ansvarar för insatserna. Behov av SIP-möte initieras av den fasta vårdkontakten inom öppenvården (oftast vårdsamordnare på vårdcentralen) och kallelsen ska komma via informationsöverföringssystemet Lifecare SP. Under SIP-mötet fastställs den enskildes behov och vem som gör vad av vård-, rehabiliterings- omsorgs- och stödinsatser. Detta formuleras i planen genom huvudmål, delmål och insatser. Det är vårdkontakten inom öppenvården som är ordförande på mötet och som dokumenterar i informationsöverföringssystemet Lifecare SP. På SIP-mötet kan ett uppföljningsmöte planeras in och det kan bestämmas vem som ska vara sammankallande till uppföljningsmötet.

4. Bistånd avseende ordinärt boende

Hemtjänst

Hemtjänst innebär bistånd i form av insatser som utförs som punktinsatser i den enskildes bostad under dag, kväll och natt. Biståndet kan bestå av stöd med både sin dagliga personliga omvårdnad och hemmets skötsel såsom städning, tvätt och inköp.

När bedömningen är att inte hemtjänst kan tillförsäkra den enskilde en trygg och säker vård och omsorg i hemmet ska ansökan om utökade hemtjänstinsatser avslås av myndighetsutövningen och ansökan om särskilt boende föreslås för den enskilde. En individuell prövning ska göras i varje enskilt fall. Det bedöms ej rimligt att bevilja hemtjänst som innebär att kostnaderna i kombination med andra insatser väsentligen överskrider kostnaderna för en plats i särskilt boende.

Vid vård i livets slutskede kan tillsyn och omvårdnad beviljas i längre sammanhängande och tätt återkommande tidsperioder. Vid behov av tillsyn dygnet runt (vak) fattas beslut av ansvarig sjuksköterska enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Förenklad biståndshandläggning

Med förenklad biståndsbedömning görs ingen föregående behovsprövning. Det myndighetsutövningen har att förhålla sig till är att den som ansöker om en sådan hemtjänstinsats uppfyller de kriterier som socialnämnden har fastställt i dessa riktlinjer för biståndshandläggning. Om den enskild ansöker och själv vill eller om myndighetsutövningen bedömer att den enskilde behöver mer omfattande insatser än de som erbjuds inom ramen för förenklat beslutfattande, ska en utredning och behovsprövning alltid göras och beslut ska fattas enligt 4 kap 1§ SoL.

Insatserna som omfattas av förenklad biståndshandläggning är:

- Städning
- Tvätt
- Inköp
- Trygghetslarm

Insatsernas innehåll och frekvens är detsamma som anges under avsnittet ”serviceinsatser” i dessa riktlinjer. Avgift betalas i enlighet med gällande taxa.

Förutsättningarna för ett förenklat beslutfattande är att den enskilde:

- är 70 år eller äldre för ansökan om trygghetslarm
- är 80 år eller äldre för ansökan om städ, tvätt, inköp och promenad
- är folkbokförd i Askersunds kommun
- själv kan ansöka om insatserna eller genom ställföreträdare
- själv kan vara delaktig i arbetet med genomförandeplanen
- endast ansöker om de insatser som omfattas av förenklat beslutfattande och inte är beviljad andra insatser inom insatskategorin hjälp i hemmet.

Egenvård

Om ansvarig inom hälso- och sjukvården bedömer att hälso- och sjukvårdsuppgifter kan utföras som egenvård kan insatser beviljas för egenvård. En förutsättning för att beviljas bistånd är i dessa fall att den enskilde själv klarar av att ta ansvar för uppgiften men behöver praktiskt hjälp. Behovet ska inte kunna tillgodoses på annat sätt.

För att bistånd för egenvårdsåtgärd ska kunna beviljas krävs

- intyg som visar att åtgärden bedöms som egenvård samt att den enskilde själv bedöms kunna ansvara för insatsen
- att personal som ska genomföra åtgärden inte behöver särskild utbildning

Vilka åtgärder som kan bedömas som egenvård kan inte anges generellt. Bedömningen görs av ansvarig legitimerad personal. Den enskildes förmåga att ansvara för åtgärden är dock avgörande. Om den enskilde exempelvis har nedsatt kognitiv förmåga som innebär att denne inte har förmåga att ansvara för sin medicinering så ska hanteringen av läkemedel och andra medicinska åtgärder skötas av hälso- och sjukvårdspersonal och inte som egenvård.

Omvårdnadsinsatser

Med omvårdnadsinsatser avses insatser av mer integritetskänslig karaktär. Det kan röra sig om hjälp med hygien och kläder, vid toalettbesök eller matning/stöttning i samband med måltider. Insatserna kan också vara av trygghetsskapande karaktär, till exempel tillsyn. En insats kan bestå av flera delmoment. Myndighetsutövningen beviljar insatser utifrån den enskildes behov och bör i bedömningen utveckla vilka moment som den enskilde behöver hjälp med. Omvårdnadsinsatser är särskilt integritetskänsliga och vid utförandet ska utförarna respektera den enskildes önskemål om hur en viss insats ska utföras.

För omvårdnadsinsatser går det ej att fastslå någon norm avseende frekvens då denna typ av insatser alltid är av tydlig individuell karaktär.

Trygg hemgång

Trygg hemgång beviljas, som utgångspunkt, vid utskrivning från slutenvården i syfte att öka tryggheten i den egna bostaden, minska behov av omfattande insatser, korttidsboende samt motverka återinläggningar i slutenvården. Trygg hemgång kan rikta sig både till individer som tidigare haft och som inte haft kommunala insatser före inskrivning i slutenvården. Trygg hemgång kan även beviljas till individer som vistas på korttidsplats om detta kan bidra till att korta av vistelsen på korttidsplatsen och understödja för individen att återfå funktionsförmåga och klara sig i det egna hemmet. För att beviljas insatsen trygg hemgång bör den enskilde uppfylla något av följande kriterier:

- Individen har ett utökat behov av insatser i samband med utskrivning från sjukhus och insatsen bedöms ha en positiv inverkan på funktions- och/eller aktivitetsförmåga och upplevelsen av trygghet
- Individen har redan tillräckliga insatser i hemmet, men sjukhusvistelsen eller förändring av behovet leder till otrygghet inför återgång till hemmet
- Individen har ett stort och föränderligt behov av insatser efter utskrivning

Insatsen trygg hemgång kan beviljas i 14 dagar. Uppföljning av beslut om trygg hemgång ska göras inom beslutsperioden. Uppföljning kan göras digitalt/via telefon eller genom hembesök. Vid särskild individuell prövning kan beslutet om trygg hemgång förlängas ytterligare i max 14 dagar.

Personlig hygien

Insatsen personlig hygien avser hjälp med hygien exklusive dusch. Hjälp med personlig hygien kan innebära hjälp med nedre hygien, munvård, rakning, kamning, klippning av naglar av icke medicinsk karaktär, rengöring av glasögon och hjälp med att sätta på och byta batterier i hörapparat. I insatsen kan även ingå enklare rengöring av protes eller hjälpmedel. Fotvård ingår inte.

Dusch

Insatsen innefattar hjälp i samband med dusch. I insatsen kan ingå hjälp med förflyttning, på/avklädning att tvätta och torka håret, torka kroppen samt vid behov smörja in kroppen.

Toalettbesök

Hjälp med toalettbestyr innebär hjälp vid toalettbesök, byte av inkontinensskydd och tömning av portabel toalett eller tömning av stomipåse eller uribag/kateterpåse samt personlig hygien i samband med detta. Insatsen kan även innefatta byte av stomipåse och hantering av urinkateter eller uridom i de fall dessa åtgärder bedömts som egenvård. Se också avsnitt "Egenvård". I insatsen ingår även eventuell hjälp/stöd med förflyttning till/från toalett.

På/avklädning

Insatsen kan innebära hjälp och stöd med på/avklädning helt eller delvis. I insatsen ingår vid behov hjälp med att ta fram och välja lämplig klädsel. Hjälp med att ta på/av stödstrumpor som är ordinerad av läkare kan beviljas som egenvårdsinsats förutsatt att kraven för egenvård är uppfyllda, se avsnitt "Egenvård".

Tillsyn

Tillsynsbesök sker i första hand både dag och natt genom digitala tillsynsbesök. Tillsynsbesök riktar sig främst till personer som inte kan använda sig av trygghetslarm för att påkalla hjälp och som har regelbundna behov som inte kan tillgodoses i samband med andra beviljade insatser. Om den enskilde exempelvis är beviljad toalettbesök regelbundet under dygnet beviljas inte tillsynsbesök. I särskilda fall kan fysiska tillsynsbesök beviljas som en trygghetsinsats för den enskilde om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Det kan gälla personer som på grund av stor oro och/eller ångest behöver få regelbunden tillsyn för att känslan trygghet och säkerhet ska kunna tillgodoses i det ordinarie boendet. Vid behov av regelbunden tillsyn under hela dygnet ska den enskilde informeras om andra boendeformer där nämnden kan tillgodose ett sådant behov. Beslut om fysiska tillsynsbesök ska alltid vara tidsbegränsade och följas upp inom två veckor.

Natthjälp

Insatsen natthjälp kan exempelvis innebära hjälp med toalettbesök/förflyttningar under natten. Insatsen beviljas i första hand till de som har ett återkommande regelbundet behov under natten där trygghetslarm för att påkalla hjälp inte är tillräckligt för att tillgodose den enskildes behov. En enskild som har regelbundna punktinsatser under dagtid och är i behov av natthjälp vid flera tillfällen per natt ska informeras om andra boendeformer där nämnden kan tillgodose ett sådant behov. Beslut om natthjälp ska alltid vara tidsbegränsat och följas upp regelbundet.

Förflyttning

Insatsen är ett samlingsbegrepp och innebär bland annat stöd för ändrad- eller bibehållande av kroppsställning, användning av transportmedel, förflyttning via hjälpmedel, lyft- och bärhjälp och förflyttning inomhus/utomhus.

Måltidshjälp

Måltidshjälp innebär att den enskilde får stöd i samband med måltiden för att kunna tillgodogöra sig maten på ett bra sätt. Det kan handla om hjälp med matning eller att den enskilde får sällskap under hela måltiden eller en stund i början för att stimulera lusten att äta.

Beredning av måltider, frukost, mellanmål, kvällsmat samt värma måltid

Beredning av måltider innefattar uppvärmning och enklare tillagning av mat, dukning, uppläggning av maten på ett aptitligt sätt och servering av måltiden. Även om flera av de delmoment som insatsen innehåller är av servicekaraktär klassas beredning av måltider som en omvårdnadsinsats eftersom insatsen ofta innebär ett ansvar för den enskildes kosthållning, där omvårdnadsdelarna svårtligen kan separeras från de delar som avser ren service. Beredning av måltider avser framför allt tillagning av frukost och mellanmål/kvällsmål.

När det gäller lunch och middagsmål bör den enskilde, om han eller hon inte själv kan tillaga maten hänvisas den enskilde till att köpa matlåda eller färdigrätt. Beredning av måltider kan innefatta uppvärmning av sådan matlåda/färdigrätt. Enklare förberedelse, exempelvis skala några potatisar eller göra i ordning tillbehör som grönsaker kan beviljas för att den enskilde ska kunna tillreda måltid på egen hand.

Social samvaro

Insatsen social samvaro beviljas enbart till enskilda som är socialt isolerade utan något socialt nätverk och där den enskilde på grund av sjukdom eller nedsatt funktionsförmåga inte kan lämna hemmet för sociala aktiviteter. Insatsen social samvaro kan inte kombineras med insatsen promenad. Nämnden bedömer det skäligt att få social samvaro med en schablonstid på 30 minuter per vecka. Insatsen kan även innebära att få stöd i gällande digitala lösningar som ett led till att öka den enskildes självständighet.

Serviceinsatser

Serviceinsatser avser praktiska sysslor i hemmet. Omfattningen av stödet beror på det individuella behovet, vilket betyder att olika personer kan behöva olika stöd med hela eller delar av de moment som ingår i sysslorna. Stödet utvärderas regelbundet och om serviceinsatserna inte utförs ska beslutet avslutas eftersom det då inte längre föreligger ett behov.

Sammanboende har ett gemensamt ansvar för de praktiska sysslorna i hemmet. Därför beaktas hushållets totala situation när makar, partners eller sammanboende ansöker om stöd i form av serviceinsatser. Om båda har ett behov ska båda ansöka och få varsitt beslut. Ansökan avslås om någon i hushållet kan utföra sysslorna.

Trygghetslarm

För personer i ordinärt boende finns möjlighet att få trygghetslarm installerat. Trygghetslarmet fungerar inomhus i bostaden. Syftet med insatsen är att öka den enskildes trygghet och säkerhet i bostaden. För att få ett trygghetslarm krävs ett biståndsbeslut. Varje person i ett hushåll som önskar kunna tillkalla hjälp för egen del i akuta situationer, kan ansöka om och få ett eget beslut gällande trygghetslarm. Sammanboende får enbart två larmknappar om de har var sitt beslut. Det innebär också att kostnaden för trygghetslarm debiteras båda i hushållet (dubbel kostnad)

Städning

Generellt beviljas städning en gång var tredje vecka av två rum och kök samt badrum. Vid särskilda skäl, såsom allergi och astma, kan städning beviljas utöver detta efter att behovet styrkts genom läkarintyg. Städning ska, i den mån det är möjligt, ske tillsammans

med den enskilde. Beroende på vad den enskilde själv kan utföra innefattar hjälp med städning normalt dammsugning, våttorkning av golv, dammtorkning samt rengöring av kök och badrum. I insatsen städning kan ingå att hemtjänsten en gång per år frostar av frys samt byter gardiner i enstaka fönster två gånger per år

Det ingår inte i insatsen städning att klippa gräs eller utföra trädgårdsarbete, snöröjning, putsning av kristallkronor, packning och flyttning, vedhuggning eller städning av balkonger, garderober och köksskåp. Storstädning, flyttstädning eller sanering beviljas inte utan får ordnas och bekostas av den enskilde.

Omvårdnadsstäd

Kan beviljas utöver ordinarie städning för att upprätthålla en skälig hygien i badrum/toalett.

Tvätt

Tvätt innebär hjälp med tvättning av kläder, handdukar och sänglinne. Nämnden anser det skäligt att den enskilde får hjälp med tvätt varannan vecka. Vid inkontinensproblem kan den enskilde vara i behov av insatsen oftare. Insatsen kan även innebära hjälp att hänga upp tvätt, vika och lägga in den rena tvätten på plats i skåpen. Utgångspunkten är att den enskilde själv ska göra de moment av insatsen som han eller hon klarar av. Insatsen innefattar inte hjälp med handtvätt, tvätt av mattor, gardiner eller tunga överkast, och inte heller ingår det att få sin tvätt struken eller manglad, enstaka plagg kan dock strykas. Vid kompensande behov av hjälp med tvätt utförs tvätten på kommunens tvätterier.

Inköp

Insatsen inköp innebär att den enskilde får hjälp med att göra inköp av dagligvaror digitalt via dagligvaruhandelns onlinetjänster. Inköp digitalt ersätter fysiska inköp i butik. I insatsen inköp ingår, om behov finns, att få hjälp med att skriva inköpslista samt få hjälp med att plocka in de levererade varorna i skåp/kylskåp/frys. Socialnämnden anser att hjälp med inköp en gång per vecka är skälig levnadsnivå med en schablonstid på en timme per vecka.

Det bedöms som skäligt och inryms i den beviljade omfattningen att den enskilde får följa med till affären en gång per månad. Att följa med varje vecka bedöms som utöver skälig levnadsnivå. Utföraren har inget krav på sig att skjutsa personen i egen bil till och från affären.

Hemkörning av tunga varor utförs inte av hemtjänstpersonal.

Apoteksärenden/uträtta ärenden

Innebär att den enskilde är i behov av hjälp med att uträtta ärenden så som att posta brev eller utföra apoteksärenden, det ska då framgå i utredning/beslut. Vid behov kan även ärenden i specialaffär utföras. I första hand ska inköp från specialaffärer göras digitalt. Ärenden i specialaffär beviljas högst en gång i månaden. Hemkörning av tunga varor från specialaffärer utförs inte av hemtjänstpersonal

Hemsysslor

Den enskilde kan beviljas hjälp med att diska, plocka i/ur diskmaskin, torka av bänkar/köksbord, bädda och bädda upp sängen, vattna blommor, plocka ner saker från skåp, bära ut sopor, ta in tidningen och liknande. Insatsen hemsysslor kan därmed innefatta flera olika mindre sysslor av hemmets skötsel och behoven ska framgå i behovsbedömningen.

Matdistribution-Specialkost

Behovet av stöd i samband med måltider ska utredas över hela dygnet. Matdistribution beviljas inte då utbudet av färdiga rätter idag är stort i dagligvaruhandeln. Behovet tillgodoses i stället genom insatserna inköp. Matdistribution kan beviljas till enskilda som har behov av specialkost när behovet styrkts av legitimerad sjukvårdspersonal.

Promenad

Den som saknar ett eget socialt nätverk och inte har några andra sociala kontakter, samt personer som har behov av stöd i samband med fysisk aktivitet kan beviljas denna insats. Fysiska och sociala aktiviteter kan innebära sällskap i form social samvaro i samband med promenad. Nämnden bedömer det skäligt att få promenad med en schablonstid på 45 minuter per vecka där eventuell hjälp med på/avklädning av ytterkläder ingår.

Trädgårdssysslor och hushållsnära tjänster

Ansökan om stöd med sysslor som betraktas som ett fastighetsägaransvar, exempelvis snöskottning, sandning och gräsklippning, beviljas inte som en insats enligt socialtjänstlagen eftersom fastighetsägaren har skyldighet att ombesörja detta.

Husdjur

Socialtjänstlagen innebär endast rätt till bistånd för att den enskilde ska uppnå skälig levnadsnivå. Det innebär att den enskildes livsval i vissa fall inte omfattas av biståndsrätten. Endast i mycket sällsynta fall kan husdjur anses nödvändiga för den enskildes livsföring och därmed berättiga till bistånd, exempelvis servicehund. Utgångspunkten för den som bor hemma med husdjur är att ägaren har det fulla ansvaret för sitt husdjur. Det innebär att nämnden inte beviljar hjälp med till exempel rastning av hundar, utfodring av djur eller liknande åtgärder som syftar till att tillgodose behoven hos husdjuret.

Avlösning i hemmet

Avlösning är till för anhöriga som vårdar en närstående i det egna hemmet. Avlösning ska ge den anhörige möjligheten till avkoppling, uträtta ärenden, gå på läkarbesök med mera. Avlösning kan beviljas när omvårdnaden eller stödet är av stor omfattning. Beslutet om avlösning avser alltid den person som har behov av vård och omsorg, inte den anhörige. Den enskilde får sina behov av personlig vård och social samvaro tillgodosedda. Insatsen avser avlösning i hemmet med max 12 timmar per månad. Det går inte att spara den beviljade tiden från en månad till en annan. Avlösning i hemmet beviljas inte i regel inte i kombination med andra avlastande insatser så som dagverksamhet och växelvård.

5. Övrigt Bistånd

Följeslagare till/från vårdinrättning

Rätt till bistånd föreligger inte om den enskildes behov kan tillgodoses med hjälp av annan huvudman (prop 1979/80:1 s 526) Enligt 2 kap 1§ SoL svarar varje kommun för socialtjänsten inom sitt område, samt har det yttersta ansvaret för att en enskild får det stöd och hjälp som de behöver. Detta innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän. Vad gäller behov av hjälp i samband med vårdbesök åvilar det Region Örebro Län som huvudman att i första hand tillgodose dessa behov. Kommunen kan inte åläggas ansvar att bistå med stödsatser som vilar på andra huvudmän.

Den enskilde har även ansvar för att ordna med intyg via Region Örebro Län som gäller särskild service i samband med sjukresa i de fall den enskilde är i behov av hjälp av sjukresechauffören med hämtning/lämning vid ytterdörr samt hämtning/lämning vid mottagningen för vårdinrättningen.

Undantag kan vara om den enskilde har behov av stöd av personlig karaktär under besöket, exempelvis tillsynsbehov på grund av kognitiv svikt och/eller att den enskilde är i behov av omfattande hjälp med toalettbesök under besöket på vårdinrättningen. Beslutet ska särskilt motiveras i beslutsunderlaget och vara tidsbegränsat. Ansvaret för att den enskilde informeras på ett sådant sätt att denne kan ta till sig informationen som lämnas vid exempelvis läkarbesök åvilar Region Örebro Läns verksamhet enligt patientlagen (2014:821) och inte kommunen. Utföraren har inget krav på sig att skjutsa personen i egen bil till och från vårdinrättningen.

Ledsagning

Den som saknar ett eget socialt nätverk och inte har några andra sociala kontakter kan beviljas ledsagning för att ge den enskilde möjligheten att ta sig till/från en aktivitet. Den enskildes möjligheter att själv genomföra aktiviteten ska utredas, till exempel genom att nyttja färdtjänst. Ledsagning beviljas enbart för stöd/hjälp att ta sig till/från aktiviteter inom Askersunds kommuns gränser. Utföraren har inget krav på sig att skjutsa personen i egen bil till och från aktiviteten. Ledsagning beviljas med max 8 timmar per månad.

Kontaktperson

Kontaktperson är ett personligt stöd för personer med funktionsnedsättning som saknar gemenskap med andra, till exempel i arbetslivet eller på fritiden. Syftet med kontaktperson är att erbjuda en social kontakt till enskilda som saknar socialt nätverk och riskerar att bli/är socialt isolerad till följd av en funktionsnedsättning. Myndighetsutövningen ansvarar för att utreda den enskildes sociala situation och nätverk samt om behovet redan är tillgodosett genom andra insatser med social karaktär.

Kontaktperson är en icke-professionellt stöd, en medmänniska som ska stötta den enskilde att komma i kontakt med andra människor och komma ut i samhället.

Kontaktperson beviljas inte till enskilda som är beviljade andra insatser enligt socialtjänstlagen som kan erbjuda socialt stöd. Insatsen ska vara tidsbegränsad.

6. Dagverksamhet

I Askersunds kommun är dagverksamhet enbart inriktat mot enskilda med demenssjukdom. Verksamheten vänder sig till enskilda i ordinärt boende med fastställd demensdiagnos eller att en pågående kognitiv utredning har påbörjats i samband med att personen börjar delta i dagverksamheten. Syftet med verksamheten är att möjliggöra att brukaren kan bo kvar så länge som möjligt i sin vana miljö, ge kognitiv stimulans, social gemenskap, öka livskvaliteten för både brukaren och dess närstående samt att fungera som avlösning för anhöriga. Om den enskilde sedan tidigare är beviljad växelvård med omfattningen två veckor växelvård och två veckor hemma anses den enskilde vara tillförsäkrad en skälig levnadsnivå och dagverksamhet beviljas då inte.

7. Bistånd avseende korttidsvård

Korttidsvård är en stödinsats för personer som bor i ordinärt boende, antingen vid enstaka tillfällen eller i form av växelvård.

Korttidsvård kan beviljas när behovet av omvårdnadsinsatser, tillsyn och kraven på trygghet och säkerhet ej längre kan tillgodoses i det egna hemmet. Korttidsvård efter sjukhusvistelse beviljas enbart i undantagsfall där enskilde har ett så omfattande tillsynsbehov att denne inte kan lämnas ensam i hemmet och/eller inte kan påkalla hjälp/larma. I första hand beviljas insatsen trygg hemgång eller hemtjänstinsatser. Avsaknad av bostad/ ej anpassad bostad är inte ett skäl till att beviljas korttidsvård. Som huvudregel beviljas korttidsvård högst 14 dygn. Korttidsvård kan beviljas till den som uppfyller något av nedanstående kriterier.

- Avlastning/växelvård
- Personer som ej kan påkalla hjälp/larma

Korttidsvård kan förutom ovan angivna kriterier också beviljas efter särskild individuell prövning. Det kan exempelvis vara enskilda som är i sen palliativ fas där beslut om korttidsvård kan beviljas efter samverkan med ansvarig sjuksköterska. Det kan även vara på grund av kognitiv svikt där den enskilde inte kan lämnas ensam i hemmet på grund av omfattande tillsynsbehov där den enskildes säkerhet inte kan tillgodoses i hemmet. En enskild med demenssjukdom och ett utåtagerande beteende mot make/maka i form av hot och våld kan beviljas korttidsvård i syfte säkerställa den anhörigas säkerhet i de fall den enskilde med demenssjukdom inte kan lämnas ensam i hemmet och där behov av att söka medicinsk vård inte är aktuellt.

Växelvård

Att bo på flera ställen kan skapa oro och förvirring hos personer med demenssjukdom. Därför är växelvård en insats som bör användas sparsamt.

Om möjligt ska andra insatser i hemmet erbjudas en person med demenssjukdom, såsom exempelvis hemtjänst, avlösning och/eller dagverksamhet.

Regelbundet återkommande växelvård kan vara aktuellt när en närstående vårdar den enskilde och behöver avlastning. Det ska bidra till att den enskilde kan bo kvar hemma i sitt ordinära boende längre än vad som annars hade varit möjligt.

Insatsen innebär att den enskilde bor hemma kompletterat med regelbundet återkommande perioder på korttidsboende. Perioderna är fastställda enligt nedan.

- En vecka växelvård och tre veckor hemma
- Två veckor växelvård och två veckor hemma

Om den enskilde sedan tidigare är beviljad dagverksamhet beviljas inte växelvård med omfattningen två veckor växelvård och två veckor hemma.

Tillfällig avlastning

När en närstående som står för hela vården och omsorgen tillfälligt inte kan ge detta stöd kan behov av korttidsboende uppstå för den som får omsorgen. Det kan till exempel bli aktuellt för att den närstående ska kunna få rekreation, resa bort eller om hen blir inlagd på sjukhus. Detta beviljas enbart där hemtjänstinsatser inte bedöms vara tillräckliga för att tillgodose den enskildes behov. Om den enskilde kan påkalla hjälp och den enskildes säkerhet kan tillgodoses i hemmet ska i första hand hemtjänstinsatser beviljas.

Korttidsvård i väntan på plats i särskilt boende

Om den enskilde har beviljats plats i särskilt boende och erbjuds plats på särskilt boende när denne är beviljad och vistas på korttidsboende upphör beslut om korttidsvård i samband med att plats i särskilt boende är inflyttningsklart. Den enskilde kan inte tacka nej till erbjudande om plats i särskilt boende och kvarstanna på korttidsboende. För att beviljas korttidsvård i väntan på plats i särskilt boende gäller samma kriterier som för att beviljas korttidsvård.

8. Bistånd avseende särskilt boende med somatisk- och demensinriktning

Med särskilt boende för äldre avses vård- och omsorgsboende med olika inriktningar. Inom Askersunds kommun erbjuds särskilt boende med inriktning mot somatiska sjukdomar med särskilda behov och demenssjukdomar. Huvudinriktningen när det gäller vård och omsorg om äldre människor är att stärka möjligheterna till ett självständigt liv i det ordinära boendet. Detta bör vara utgångspunkten även i de fall där den enskilde har ett regelbundet behov av tillsyn, vård och omsorg. När omvårdnadsbehovet är så omfattande och varaktigt att det ej längre bedöms möjligt eller skäligt att tillgodose detta i det ordinära boendet kan särskilt boende beviljas. Om den enskilde tackar nej till erbjuden plats ska den enskilde uppmanas att återta sin ansökan då behov av särskilt boende ej bedöms föreligga.

Bedömningen av den enskildes behov av ett särskilt boende ska grunda sig på en helhetsbedömning där den enskildes situation och möjligheter sammanvägs med sociala, medicinska, psykiska och existentiella behov. Rätt till särskilt boende kan föreligga vid olika behov utifrån de individuella förutsättningarna. Följande punkter är exempel på när behov av särskilt boende kan föreligga.

- Omfattande omvårdnadsbehov (behov av hjälp med alla eller i stort sett alla moment kring personlig omvårdnad, måltidsstöd och hushållets skötsel) Behoven ska inte vara av tillfällig art och ska finnas under hela dygnet. Om behov av hjälp nattetid inte finns, ska det finnas särskilda medicinska behov i kombination med

- tillsynsbehov, som kräver närhet till sjuksköterska eller omvårdnadspersonal.
- Stora svårigheter att orientera sig i tid och rum
 - Upplever en så stor otrygghet, ensamhet, rädsla eller oro i sitt ordinarie boende under en längre tid att den enskildes välbefinnande hotas. Hemtjänstinsatser ska ha prövats. Känslorna ska inte ha en grund i obehandlad depression.
 - Är en fara för sig själv och inte kan påkalla hjälp

Utöver ovanstående bedömningskriterier ska vid utredning även beaktas följande faktorer: hög ålder, ensamhet och isolering. Ingen av dessa tre kriterier utgör var för sig eller tillsammans per automatik ett kriterium för särskilt boende. Däremot ska myndighetsutövningen särskilt beakta den enskildes sammantagna situation i biståndsbedömningen. Avslag ska vara väl motiverade. Detta innebär att den enskildes hela livssituation måste vara tillförsäkrad och det ska tydligt framgå i beslut och utredning hur behoven tillgodoses.

Parboende / Äldres rätt att bo tillsammans

För den som beviljats särskilt boende ingår i skälig levnadsnivå att kunna få sammanbo med make eller sambo (se 4 kap. 1c § SoL). Med sammanboende avses i detta sammanhang samma lägenhet i det särskilda boendet. I vissa enskilda fall kan annan bedömning göras. Parboende gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott. Det är den person som ansöker om särskilt boende eller som tidigare beviljats bistånd i form av särskilt boende som ansöker om att få bo tillsammans med sin make eller sambo. Myndighetsutövningen utreder om paret tidigare stadigvarande bott tillsammans och om det är bådars önskan att få fortsätta att bo tillsammans. Om så är fallet ska det anses ingå i skälig levnadsnivå, för den som beviljats särskilt boende, att även fortsättningsvis kunna leva tillsammans med sin make, maka eller sambo. Om båda makarna är i behov av särskilt boende föreligger rätt till parboende enligt bestämmelsen i 2 kap. 2 § socialtjänstförordningen (SoF). Det innebär att respektive makes ansökan om särskilt boende ska utredas var för sig och leda till varsitt beslut om särskilt boende. Beslut om parboende fattas med stöd av 4 kap. 1 § SoL. Om behov av hjälp uppstår för en medboende i ett särskilt boende kan han eller hon ansöka om hemtjänstinsatser.